

een andere streek enz. Een andere reden voor verhuizing is het huis, de boer (het zijn allemaal ook geen beste boeren), de onmogelijkheid om regelmatig ter kerke te gaan, enz. Wij hebben menschen ontmoet (ik denk nu aan 'n „synodaal” iemand) die nogal in de moeite zitten, ver van de dichtstbij gelegen kerk of „mission station” af. Sommigen van deze menschen kunnen alleen maar naar een kerk gaan, waar in het Engelsch de godsdienstoefening gehouden wordt, misschien naar een „United Church” (en dat is ook al niet veel, zoo'n Vereenigde Kerk). Zodoende zijn er nogal wat oorzaken te vinden voor het rondzwerven.

In het beste geval wordt er veel gevegd van het aanpassingsvermogen der menschen; van verschillenden wordt zeer veel gevegd. Het is geen grapje, maar wij waren nog al verwonderd over den moed en de hoop van het meerendeel der immigranten.

De emigranten moeten het zich vooral maar niet al te mooi en te gemakkelijk voorstellen. Een groot aantal zal veel moeite hebben te overwinnen voor zij op zichzelf kunnen staan en een tamelijk goed inkomen hebben. Vooral gezinnen met een paar kleine kinderen zullen een moeilijken tijd moeten doormaken om de eindjes aan elkaar te kunnen houden; hun loon is te laag. Verschillende menschen zijn geplaatst in districten, zooals bijv. in de buurt van St. Catharines, waar het land zoo kostbaar is, dat het ons totaal onmogelijk lijkt, dat zij ooit in staat zullen zijn om iets voor zichzelf te beginnen. Daarom, indien de menschen tevreden zijn met schier alles, indien zij den spirit der pioniers deelsachtig zijn en zich behoorlijk kunnen aanpassen, en indien zij hun immigratieplannen beschouwen onder het gezichtspunt van een verre toekomst, laat ze dan naar Canada toekomen. Maar men moet nooit denken, dat de gebraden varkens hier met het mes in den rug loopen.

Wij kregen den indruk — zoo vertelt onze correspondent uit Amerika — van de officieele instanties in Ottawa, dat zij de immigranten beschouwen als helpers van de boeren. En de boeren beschouwen hen als goedkope arbeidskrachten, als een weer andere machine, die het werk voor hen doet.

Tenslotte — aldus gemelde brief — indien de vrijgemaakte broeders het contact met elkaar niet willen verliezen en hun eenheid willen bewaren, moeten zij allen met elkaar samenwerken, zoowel in Canada als in Nederland, door middel van hun organisatie. Verlies geen oogenblik uit het oog, dat de Chr. Ref. Church het hun niet gemakkelijk zal maken. Of er wel eens iets zou te bereiken zijn bij de Chr. Ref. Church op dit punt en of Vellinga wel eens

bereid zou zijn om samen te werken in deze zaak kan ik — zoo zegt correspondent — niet zeggen. Wij hebben verscheidene keeren geprobeerd hem te spreken te krijgen, maar wij vonden hem nooit thuis.

Nog een paar opmerkingen:

Indien één van de broeders in Nederland Canada zou willen bezoeken, zou hij een goed oog-getuige kunnen zijn. Op deze manier zou men zich goed kunnen realiseren de groote moeite, die voor de vrijgemaakte menschen eraan verbonden zijn om zich plaatselijk te centraliseeren, de afstanden, het vervoer enz. Maar zoo'n persoon moet iemand met een gezond verstand en een realistischen kijk zijn. Natuurlijk is het niet beslist noodzakelijk, maar voor hun eigen geruststelling zou het geen kwaad kunnen.

Over de kwestie, wat voor Canada door de Protestant Reformed Churches te doen is, hoopt haar synode te beslissen. Indien deze kerken in Canada zouden gaan arbeiden, hebben zij de samenwerking van allen noodig: al deze kerken, de „vrijgemaakte” kerken en de immigranten.

Wij hebben — aldus de schrijver — zeer fijne vrijgemaakte menschen ontmoet, die met hart en ziel belang stelden in ons en onze zaak. Ik denk nu bijv. aan een zekeren mr Oosthoek (een zeer bekwaam man, leden van de kerk van de Loopstra). U kunt de Loopstra dit wel vertellen wanneer u hem ontmoet. Ook is er een mr Groenewegen, die zeer veel belangstelling blijkt te hebben. Toen wij mr Oosthoek vertelden zei hij mij: Broeders, er is hier een band gelegd en ik zie hier een taak voor mij in Canada. Hij zou ook prof. Schilder en ds Loopstra schrijven.

Men kan zich, desgewenscht, richten tot Rev. J. D. de Jong, 1304 Maude Ave., N. E., Grand Rapids, Mich. U.S.A., die hierover een brochure schreef. Ook door 't Mission Committee kunnen brieven beantwoord worden.

Hiermede hebben we een en ander meegedeeld uit een interessanten brief. Ik persoonlijk herhaal, dat m.i. de Protestant Reformed Churches de eenige zijn, waar onze kerkleden dadelijk thuis kunnen zijn; de Chr. Ref. Church heeft zich plompverloren aan de synodocraten uitgeleverd en hun verderfelijke formules plus andere ellenden aanvaard. En waar onze menschen — wat me ook van andere zijde bericht wordt — in feite van elkaar gescheiden worden, hoop ik, dat zij zich op tijd zullen wapenen tegen de gevaren van het isolement, en — hoe dan ook — zullen trachten te komen tot contact met de Prot. Ref. Churches. Over nadere details kan dan met haar predikanten gesproken worden.

K. S.

Welke houding neemt „Trouw” tegenover ons aan?

Ter inleiding op drie brieven, die hieronder volgen, diens, dat ik mij, bij schrijven van 27 Sept. 1947, gewend heb tot den Hoofdredacteur van het Dagblad „Trouw” over de wijze, waarop „Trouw” verslag gegeven had van de rede van Ds E. Th. v. d. Born, getiteld: „De kerk in de branding”, gehouden op den Theol. Hogeschooldag. Ik stelde daarin, naast andere vragen, ook deze: „Of moet ik de oorzaak hiervan (n.l. van dit zoo verslaan van deze redevoering, dat juist de quintessence weggelaten wordt) zoeken, dat „Trouw” niet op wil nemen, wat door Ds v. d. Born gezegd is? Omdat U, b.v. den inhoud van de rede van Ds v. d. Born gevaarlijk acht voor de eenheid van de A. R. Partij?”

Ik kreeg antwoord, gedateerd 4 Oct. 1947; maar, daar dit antwoord mij niet bevredigde, schreef ik 11 Oct. 1947 opnieuw aan Dr Bruins Slot en eindigde dit schrijven met deze vragen: „Acht de leiding van „Trouw” zich in de consciëntie, van Gods wege, gebonden aan hetgeen in de „Vervangingsformule” beleden wordt, zoo, dat wie de „Vervangingsformule” niet aanvaardt, dus in strijd komt met de belijdenis der „Drie formulieren van eenigheid”; zoo, dat deze belijdenis geldt voor heel het leven, dus ook voor het leiding geven in de politiek en het sociale leven? Is de leiding van „Trouw” bereid, van haar standpunt openlijk mededeeling te doen in „Trouw”, opdat wij volledig weten, wat wij aan elkaar hebben? M.a.w. opdat wij, naar ieders overtuiging, in gehoorzaamheid aan Zondag 21, vr. en antw. 55, zullen kunnen uitmaken, hoever de gemeenschap der heiligen reikt?”

Op 14 Oct. 1947 kreeg ik antwoord van Dr Bruins Slot. Hierin kwam o.a. dit voor: „De door U mij in Uw brief van 11 October gestelde vragen beantwoord ik dan ook niet. En wel daarom niet, wijl mijns inziens deze vragen aan „Trouw” niet behooren te worden gesteld. „Trouw” behoort m.i. geen positie in dit conflict te kiezen. En behoeft dat ook niet te doen om zijn roeping als voorlichtingsorgaan te dienen”.

Zooals onze lezers nu wel bekend zal zijn, bevatte het weekblad „Trouw”, waarvan de zelfde Dr Bruins Slot hoofdredacteur is, een artikel van „O.”, getiteld: „Nieuwe Tweespalt”. Onze eindredacteur heeft dit heele artikel reeds in „De Reformatie” opgenomen en van passende opmerkingen voorzien.

Op 17 April verzond ik den nu volgende brief aan Dr Bruins Slot:

Leiden, 17 April 1948.
Den Weled. zeergel. Heer Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot,
Hoofdredacteur Weekblad „Trouw”.
Amsterdam.

Weled. zeergel. Heer.

In het weekblad „Trouw” van 9 April j.l. staat als hoofdartikel afgedrukt een stuk, getiteld „Nieuwe Tweespalt”, ondertekend: „O.”.

Hierover wil ik tegenover U enkele opmerkingen maken.

Ten eerste: wie is deze „O”? Ondertekening met de naam voluit, komt mij zeer gewenst voor, als bijv. uit de kop van het blad niet duidelijk opgemaakt kan worden, wie met bepaalde initialen bedoeld wordt.

Vervolgens wil ik enkele opmerkingen maken over de inhoud en de strekking van dit artikel.

U schreef mij op 14 Oct. 1947 naar aanleiding van aanmerkingen mijnerzijds over de verslagen van de Theol. Hogeschooldag te Kampen: „Trouw behoort m.i. geen positie in dit conflict (bedoeld was het kerkelijke, P. J.) te kiezen. En behoeft dat ook niet te doen om zijn roeping als voorlichtingsorgaan te dienen”. Tegen deze regel nu, gaat het artikel van „O” m.i. rechtvaardig in. „O” schrijft toch, nog wel in het vetgedrukte gedeelte: „Het politieke Paascongres van de Gereformeerde Kerken, die zich onder leiding van Prof. Schilder hebben vrijgemaakt van de Gereformeerde Kerken”. Even verder schrijft hij over „tuchtprocedures, waardoor Prof. Schilder en de zijnen buiten de Geref. Kerken geraakt”. Weer verder heeft hij het over „een predikant der Kerken, onderhoudende art. 31 K.O. (de kerk, waartoe Prof. Schilder behoort)”. U zult toch weten, dat de „vrijgemaakte” zich niet vrijmaakten van de Gereformeerde Kerken; maar van besluiten van een bepaalde synode. U moet toch eveneens weten, dat zij in volle ernst beweren de wettige voortzetting der kerken te zijn en dat de ongeveer 90 % der kerkleden, die zich niet vrijmaakten van die besluiten, buiten de Gereformeerde Kerken geraakt zijn. Uit het derde citaat blijkt, dat „O” de kerken, onderh. art. 31 K.O. liever niet als „Gereformeerde Kerken” aanduidt!

„Trouw” neemt dit alles op; nog wel als hoofdartikel; zonder ook maar één woord critiek van de hoofdredacteur! Als eens een artikel aan „Trouw” aangeboden werd, waarin over de Geref. Kerken (bedoeld dan die kerken, die, ter voorkoming van misverstand nog steeds geen postale aanduiding aangenomen hebben, maar volmaakt doen, alsof zij DE Gereformeerde Kerken zijn!) geschreven werd op een wijze als in dit artikel over de Geref. Kerken, onderh. art. 31 K.O., en ondertekend b.v. met K.S. of B.H. of C.V., zoudt U het dan ook, zonder enige critische noot, geplaatst hebben als hoofdartikel;

gesteld, dat de inhoud verder even „degelijk” was als van dit artikel? Ik weet zeker van niet!

De kwalificaties van ons, vrijgemaakte Gereformeerden, die in dit artikel voorkomen, zijn dan ook voor ons krenkend.

En ook door de plaatsing van dit artikel heeft „Trouw” zijn kerkelijke onpartijdigheid laten doorbreken.

Bovendien bevat het artikel aperte onjuistheden. „O” schrijft toch maar: „Zo heeft (volgens het Amersfoortse congres) de heer Schouten geweigerd, om de kerkelijke tuchtprocedures, waardoor Prof. Schilder en de zijnen buiten de Geref. Kerken geraakt, tot onderwerp van bespreking te maken in partijverband”.

U weet ook wel: dit heeft geen vrijgemaakte geweld, noch voorgesteld. Die weten heus wel, dat kerkelijke zaken, als beroepen van een predikant, candidaatstellingen voor ouderlingen, ook tuchtprocedures over in zonde levende leden der kerk, alleen maar thuis horen op de kerkelijke vergaderingen en niet op die van een kiesvereniging. Maar U zult mij, als het goed is, ook toe moeten stemmen, dat kerkelijke tuchtprocedures wel degelijk veldragende konsekwenties kunnen hebben voor allerlei werkzaamheden in het Koninkrijk Gods, waartoe ook de christelijke politiek behoort. Deze konsekwenties van bepaalde kerkelijke besluiten hebben wij ter sprake willen brengen en willen wij nog ter sprake brengen; niet die besluiten zelf! De besluiten zijn voldoende publiek gemaakt; destijds wijdde „De Standaard” 7 kolommen druks aan het rapport over de schorsing van Prof. Schilder! Dan zijn de konsekwenties eveneens publiek. Dat willen wij, omdat wij door die besluiten met hun konsekwenties de eenheid van de A.R.-partij in ernstig gevaar zien gebracht; en, omdat wij prijs stellen op een hechte eenheid; en wars zijn van alle tweespalt onder hen, die geloven in onze Here Christus.

Maar dan is het niet slechts een totaal verkeerde weergave van het karakter onzer daden, maar een buitengewoon krenkende kwalificering der daden; te meer, als dan nog boven dit artikel staat: „Nieuwe Tweespalt”. Niet onduidelijk toch staat hier: als de christelijke politiek en de christelijke partijen weggevaagd waren geworden, was dat te wijten geweest aan de felle aanval der Barthianen. Nauwelijks van deze felle aanval bekomen, ziet de partijleiding zich geplaatst voor een nieuwe opstekende storm, „mogelijk een scheuring”, dan is dat te wijten aan die, door de vrijgemaakten ontketende storm! Degenen, die dus op de bres willen springen voor een hechte eenheid, en die daarom ernstige pogingen aan willen wenden om een basis van samenwerking, die aan het vermolmen geslagen is, te vervangen door een degelijke, uitgemaakt voor..... scheurmakers! Ten diepste wordt, ook in deze beschuldiging, weer stelling genomen in het kerkelijke conflict.

Ik zou nog veel meer kunnen noemen; maar zal dit nu niet doen.

Ik zou U, gezien het bovenstaande, wel dringend willen verzoeken, in het eerstvolgende nummer van het Weekblad „Trouw”, op een opvallende plaats op de eerste pagina, te willen medelen, dat dit artikel door de hoofdredactie in zijn geheel wordt teruggenomen.

Terwijl ik er dan voor het vervolg prijs op zal stellen, als vóór de plaatsing scherper critiek op de inhoud wordt uitgeoefend.

Ik deel U ten slotte mee, dat ik mij, over dit artikel ook gewend heb tot het Bestuur van de A.R.-kiesvereniging te Leiden.

Hoogachtend,
(w.g.) P. JASPERSE.

Op dit schrijven kreeg ik 1 Mei 1948 op papier van de Hoofdredactie het volgende antwoord:

Den Weledelgeboren Heer P. Jasperse (arts),
Witte Singel 72, Leiden.

Weledelgeboren Heer,

Naar aanleiding van Uw brief van 17 April, moge ik U medelen, dat naar mijn mening het door U bestreden hoofdartikel in het Weekblad „Trouw”, niet rechtsdraads ingaat tegen hetgeen ik U verleden jaar geschreven heb aangaande het positie kiezen in het kerkelijk conflict. Het congres te Amersfoort handelde over politieke zaken.

Voor het overige kan ik U medelen, dat ik de verantwoordelijkheid voor het opnemen van dit artikel aanvaard.

Er is niet het minste bezwaar tegen, de naam van den schrijver te zeggen. Dat is Prof. Mr N. Okma. De ondertekening met één letter dient niet ter verdoezeling. Het is van algemene bekendheid, dat Prof. Okma aldus signeert.

Hoogachtend,
Uw dw.,
(w.g.) BRUINS SLOT.

Op 8 Mei heb ik aan Dr Bruins Slot opnieuw geschreven. Deze brief was van den volgende inhoud:

Weled. zeergel. Heer!

De inhoud van Uw schrijven d.d. 1 Mei j.l. steide mij zeer teleur. Ging het niet om een zaak van vervaande strekking, ik zou er U niet op geantwoord hebben.

Nu de eenheid van de A.R.-partij door zulk een antwoord in direct gevaar komt, acht ik mij geroepen, juist ter wille van de bewaring van die eenheid, U nogmaals te schrijven.

Het bedroevende van Uw antwoord is, dat U op de hoofdzak, die ik in mijn schrijven aan U, d.d. 17 Apr. j.l. aansneem, in het geheel niet ingaat. U poneert slechts, dat dit artikel van Prof. Okma niet rechtsdraads ingaat tegen wat U mij vorig jaar schreef aangaande het positie-kiezen in het kerkelijk conflict; maar U voegt er geen enkele weerlegging bij, van wat ik U schreef.

U merkt alleen op: „Het congres te Amersfoort handelde over politieke zaken”.

Maar ik schreef U niet over het congres te Amersfoort; maar over het artikel „Nieuwe Tweespalt” van Prof. Okma in het weekblad „Trouw” van 9 April 1948! Dat artikel kiest wel degelijk positie in het kerkelijk

DE ACHTERGROND

van een radicale onderwijsvernieuwing VII

Het gezin model voor het gemeenschapsleven.

Heeft Kees Boeke bij de wijze van samenwerking het oog op de cellen in een levend organisme, wat den geest, de sfeer betreft noemt hij als ideaal bij de ordening van het gemeenschapsleven: het goede gezin. „De hele menselijke samenleving zal pas een samenleving worden als de geest van een echte familiekring de gehele mensheid gaat doortrekken.

Om de gezinsfeer te bevorderen moet maar een beperkt aantal bij elkaar gevoegd worden en moeten onderzids niet alleen de sexen, maar ook alle leeftijden met elkaar de kindergemeenschap vormen.⁷³⁾ De kinderen moeten opgroeien niet alleen tot goede burgers van onze eigen volksgemeenschap, maar daarnaast ook tot leden van het grote gezin der mensheid”. (Ref. Vernieuwde leiding.)

Sympathiek doet het aan, dat het gezin zoo hoog gewaardeerd wordt. Helaas worden de verhoudingen ook hier scheef getrokken. 't Ouderlijk gezag wordt in principe niet erkend. Dat gezin kan dus geen model zijn voor een nieuwe samenleving. Maar ook het echte gezin, met gezagsverhouding kan dat niet. Want gezin en familie zijn n a t u r l i j k e gemeenschappen. Het samenlevingsverband van het gezin is uniek. Naar zijn typische gaardheid biologisch gefundeerd in den band des bloeds en staande onder leiding van de morele liefde tusschen ouders en kinderen. Geen enkel samenlevingsverband is er mee te vergelijken. De typische gezagsstructuur, omgangsvorm, sfeer, taal van het gezin, kan in geen enkelen anderen levenskring worden overgenomen. Treffend komt dit bijv. uit in den omgangstoon van het gezin.

Daarvan zegt prof. Dooyeweerd: „Kinderen behoren hun ouders niet te tutoyeeren en wanneer de taal in het gezin de uiterlijke vormelijkheid heeft van den gewonen maatschappelijke omgang met vreemden, dan deugt de toon in het gezin niet.

Er behoort in het christelijk gezin een teederheid van toon te heerschen, die in geen enkel ander samenlevingsverband in die oereigenheid kan worden overgenomen, zonder dat men „uit den toon valt”. Want ieder menscheijk samenlevingsverband heeft zijn eigen innerlijke structuur, zijn eigen normatieve levenswet, en juist in die veelvormigheid en onnavolgbaarheid ontplooit zich de rijkdom der tijdelijke menscheijke samenleving naar de daarvoor door God gestelde ordinarantiën.⁷⁴⁾

Het gezin kan dus niet als model dienen voor de samenleving in de schoolgemeenschap.

Kindergemeenschappen.

De typische nivelleering, die prof. Dooyeweerd doet zien als consequentie van zoowel het universalistisch als individualistisch schema in de moderne sociologie, komt ook aan het licht bij Kees Boeke's ideaal voor de toekomst: in plaats van de school moet komen één kindergemeenschap voor alle richtingen. Het kenmerk daarvan zal zijn „een diepe geest van saamhorigheid, van onderlinge dienstbereidheid en van toewijding aan de mensheid als geheel, waarvan zij zich een levende cel weet te zijn”.⁷⁵⁾

Die komende kindergemeenschap zal de algemeene school zijn voor kinderen van allerlei richtingen, kerkelijke en niet-kerkelijke.

Want, zegt Kees Boeke: „Steeds meer wordt het gevoeld, dat in de school de kinderen van allerlei kring en overtuiging naast en met elkaar moesten opgroeien. Thans is bij het onderwijs de confessie primair, de algemene saamhorigheid secundair. Dit moest worden omgekeerd.

Binnen de algemene school behoort eerbied te zijn voor elke overtuiging en ieder moet er gerust op kunnen zijn, dat het geloof, dat hem heilig is en dat hij zijn kinderen tracht door te geven, in de algemene school geëerbiedigd wordt”.⁷⁶⁾

Ook na de bevrijding in 1945 heet het:

„Mijns inziens moet het eenmaal normaal worden, dat alle kinderen van één volk, ja zelfs van verschillende volken samen opgroeien en opgevoed worden. Het godsdienstonderwijs zal natuurlijk gegeven worden; deze scheiding zal zeker lange tijd niet te voorkomen zijn, maar samenleven is reeds nu mogelijk”. (Ref. Vern. Leiding.)

Eenheidsschool.

Het oude ideaal van 't Nut alzoo in een nieuw kleed gestoken. Maar, vragen we ons af, hoe is het mogelijk, dat na 80-jarigen strijd om de vrije school dit ideaal weer omhoog gestoken wordt?

Omdat o.i. dit ideaal, de eenheidsschool voor allen, bij Kees Boeke voortkomt uit zijn diepste religieuze overtuiging. Zijn uitgesproken monisme drijft hem er toe. Het is de monistische eenheidsdroom, die in

dit ideaal uitkomt. Vanuit dat monisme zegt hij, dat de saamhorigheid primair moet zijn en de confessie secundair.

Maar confessie en saamhorigheid zijn geen tegenstellingen. De saamhorigheid is zelf religieus bepaald en wortelt in de confessie. Ook bij Boeke, n.l. in de confessie van zijn monisme.

Kees Boeke komt op dit punt met zichzelf in tegenspraak. Want hij zegt, dat de kerkelijken de niet-kerkelijken „in hun overtuiging moeten eerbiedigen en het moeten billijken, dat de onderwijsinstelling als geheel generlei geloof belijdt of dogma's aanvaardt”. Zeker, de onderwijsinstelling belijdt geen geloof, maar wel de man die er de leiding heeft. En van dogma's gesproken. Hoe kan men zoo iets neerschrijven. Want de zin, die er vlak op volgt bevat een dogma van de eerste grootte, zij het een monistisch dogma.

Want, luidt het verder: „Aldus zal het mogelijk zijn, dat een werkelijke eenheid in de Kindergemeenschap groeit, een eenheid, die in het leven zelf wortelt”.⁷⁷⁾

Daar staat het: „een e e n h e i d, die i n h e t l e v e n zelf wortelt”.

Welnu, dat is een dogma, een fundamentele waarheid uit de geloofsbelijdenis van den monist Kees Boeke.

Wij denken hierbij aan de beginselen van de N.E.F., waar de Werkplaats bij aangesloten is.

Bij punt 3 heet het:

„Opvoeding moet het begrip ontwikkelen van de fundamentele eenheid der mensheid, afgezien van alle verschillen, en de weg banen naar een op deze basis georganiseerde wereld”.

Die monistische gedachte eenheid moet alle verschillen overkoepelen. Daarin moeten ze alle smelten. Dat komt ook uit bij het volgende gezegde van Kees Boeke. Aan de mast van de „Prins Hendrik”, het schip, waarmee de kinderen een vacantiereis maakten, „wapperde de Werkplaatsvaan, die alle spectralkleuren heeft, en wit aan het eind, in overeenstemming met de kleuren, die wij steeds in deze volgorde toepassen. Deze vlag is een symbool: In allerlei kringen leeft een bepaalde kleur, of leven enkele kleuren als speciaal geliefd. Wij hebben ze alle en geloven dat ze eenmaal kunnen smelten tot het wit van de vrede”.⁷⁸⁾

En ook: „..... „de kinderen zullen onbewust groeien in het besef van de eenheid aller dingen”.⁷⁹⁾

Deze monistische eenheid is een product van het Schrift-afvallig denken, maar wortelt niet in de werkelijkheid, niet in 't leven zelf zooals Boeke meent.

De eenheid, die de Schrift leert, is: de religieuze worteleenheid van het gevallen menschengeslacht in Adam en van de herboren mensheid in Jezus Christus als den tweeden Adam. Dat is de eenheid, die in het leven zelf wortelt: in de ontzettende realiteit van den zondeval en in de geweldige realiteit van de verlossing in Jezus Christus.

Iedere andere eenheid der menschen is een fictie, waar het souverain gewaande denken van den modernen mensch zich mee koestert en er zijn kracht in zoekt. Want „als alle waarden om ons heen falen, zal de inwendige ervaring van de opperste eenheid ons stand doen houden”. Aldus Boeke in 1936 te Utrecht op de Internationale Paedagogische Conferentie.

F. GROENENDIJK.

⁷⁶⁾ Vernieuwing, IIIe jg., bl. 34.

⁷⁷⁾ Kindergemeenschap, bl. 233.

⁷⁸⁾ Kindergemeenschap, bl. 254.

POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Hoogstaande mannen

Het R.K. weekblad „De Nieuwe Eeuw” (d.d. 21 Febr.) geeft eenige frappante bijzonderheden omtrent het buiten-parlementair en zelfs buiten-nationaal wroeten van den heer Schermerhorn.

Het blad wijst op een proces voor de Amsterdamse Rechtbank, waarbij iemand terecht stond, die prof. Schermerhorn in een krantenartikel had beleedigd, door een vergelijking te trekken tusschen Mussert en Schermerhorn, naar aanleiding van het overleg tusschen professor Schermerhorn en den verrader Soekarno. De Officier was van meening, dat zulk schandelijk geschrijf, waarmede de reputatie van hoogstaande mannen wordt aangetast, een einde moet nemen.

„De Nieuwe Eeuw” vervolgt dan:

„Tot die hoogstaande mannen rekent hij natuurlijk niet Mussert, want die is nu eenmaal dood. Hij rekent daar uiteraard toe: de heeren Schermerhorn en Soekarno”.

„Dat hoogstaan van Soekarno” wordt door het blad nader geïllustreerd, onder verwijzing naar hetgeen de Vertegenwoordiger van de Ned. Regeering in den

conflict; ik citeerde U verscheidende zinsneden eruit, die dit bewijzen. En door dit artikel te plaatsen, en..... nog wel als hoofdartikel, stelt „Trouw” zich partij in dit conflict.

Ik citeerde verder enkele uitingen, die krenkend zijn voor een deel der leden van de A.R.-kiesverenigingen. U negeert dit gedeelte van mijn schrijven geheel! Deze krenking accentuerend, schrijft U „voor het overige kan ik U mededelen, dat ik de verantwoordelijkheid voor het opnemen van dit artikel aanvaard”.

Zo iets te schrijven komt neer op het forceren van de breuk in de A.R.-partij! U zit toch ook voor de A.R.-partij in de Tweede Kamer!

Ten slotte: „de ondertekening met één letter dient niet ter verdoezeling”. Ik vraag U: heb ik U beschuldigd van verdoezeling? Ik wilde alleen maar zeker weten, wie „O” was.

Ter wille van het bewaren der eenheid heb ik U dit geschreven. Ik hoop van harte, dat U, eveneens met dat doel, mijn brief van 17 April j.l. alsnog zult willen overlezen; en dat U alsdan de moeite zult willen nemen, in Uw antwoord recht op mijn bemerkingen en grieven in te gaan.

Hoogachtend,
(w.g.) P. JASPERSE.

Het is m.i. overbodig commentaar op deze brieven te geven. Ze spreken voor zichzelf.

Alleen wil ik nog mededeelen, tot op heden, 21 Mei, geen antwoord van Dr. Bruins Slot ontvangen te hebben. Indien hij mij alsnog antwoordt, hoop ik het eveneens in „De Reformatie” te publiceren.

Uit mijn eersten brief blijkt, dat ik mij over deze zaak ook schriftelijk gewend heb tot de A. R. kiesvereniging te Leiden. Dit was geschied bij schrijven van 16 April j.l. Van deze kiesvereniging ontving ik antwoord, gedateerd 24 April:

Weledelzeergel. Heer,

Hiermede bericht ik U de ontvangst van Uw brief d.d. 16 April j.l.

In onze eerstvolgende bestuursvergadering zal deze brief besproken worden.

Hoogachtend,
(w.g.) C. KROMHOUT, Secretaris.

Mijn brief van 16 April j.l. eindigde echter:

„Hopende, dat dit schrijven zoo spoedig mogelijk op een ledenvergadering onzer kiesvereniging voorgelezen en behandeld worde, verblijf ik.....”.

Ik vroeg dus om behandeling op een l e d e n v e r g a d e r i n g; het artikel „Nieuwe Tweespalt” was nu eenmaal gepubliceerd in het weekblad „Trouw”. Het positie-kiezen in het kerkelijk conflict, evenals de voor ons, vrijgemaakte Gereformeerden, krenkende opmerkingen, waren dus eveneens p u b l i e k gemaakt; iedereen, wie maar wilde, geloovige of ongelovige, kon het lezen. Daarom is de behandeling van mijn schrijven op een leden-vergadering m.i. eisch.

De secretaris schreef mij echter: Uw brief zal in onze eerstvolgende..... bestuursvergadering besproken worden.

Ik heb, eveneens tot op heden, niet gemerkt, dat deze bestuursvergadering gehouden is.

Leiden.

P. JASPERSE.

BATAKSCH Kerk

In een overzicht van den Regeeringsvoorzichtingsdienst te Batavia, dat tot opschrift draagt: INDONESISCHE PERS EN RADIO (REPUBLIKEINS), komt het navolgende uit Jogjakarta afkomstige Antara-telegram van 10 Mei voor:

„De protestantsche Hoeria Bataksche Christengemeente van Java en Sumatra zal van 15 Mei tot en met 17 Mei a.s. te Jogjakarta haar synode houden. In deze synode zullen besproken worden de organisatie van de Bataksche kerk, het dogma van den status van de Bataksche kerk t.o.v. de buitenlandse kerken. De besluiten van de a.s. synode zullen worden doorgezonden aan het Hoofdbestuur van de Hoeria Christen Bataksche kerk te Taratoeng. De afgevaardigden van de Bataksche kerk van Jogjakarta naar deze synode zijn Ir Simandjoentak, Mr A. M. Tambunan of Mr Amir Sjarrifoeddin”.

Tot zoover het telegram uit Jogjakarta. De vraag rijst waarom de Bataksche kerk, wier gemeenten in groote meerderheid in de Bataklanden op Sumatra gevestigd zijn en waarvan zich slechts een kleine gemeente in Jogjakarta bevindt, die ongeveer een jaar geleden werd gesticht en nog geen eigen predikant heeft, haar synode gaat houden in die laatste plaats. Opvallend is ook, dat als een van de waarschijnlijke afgevaardigden genoemd wordt Sjarrifoeddin, een van de aankokers van het incident op het station te Jogjakarta bij aankomst der Nederlandsche delegatie, toen o.a. een der secretarissen bewusteloos werd geslagen, een bijzonderheid, die alleen in een Maleische krant gestaan heeft.

Bovenstaand bericht ontvingen wij in dank van bevoegde zijde.

K. S.

CORRESPONDENTIE

Tot onzen spijt moeten wij mededeelen, dat van de nummers 35 (29 Mei) en 36 (5 Juni) van ons blad geen exemplaren meer voorradig zijn.

DE UITGEVERS.

⁷³⁾ Idem, bl. 58, 59.

⁷⁴⁾ Dooyeweerd, W/lsbeg. der Wetsidee III, bl. 231.

⁷⁵⁾ Vernieuwing, IIIe jg., bl. 35.

⁷⁶⁾ Vernieuwing, IIIe jg., bl. 34.